

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ ՇԱՀԱԳՐԳՐՎԱԾՈՒԹՅԱՄԲ ԳՈՐԾԱՐՔՆԵՐԻ ԿՆՔՈՒՄՆ ԱՌԱՆՑ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ՈՐՈՇՄԱՆ

Գուրգեն Մեղրյան

ԵՊՀ քաղաքացիական իրավունքի ամբիոնի ասպիրանտ

«Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» և «Սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքները սահմանում են, որ շահագրգռվածությամբ գործարքների կատարման մասին որոշումները պետք է կայացվեն այդպիսի իրավասություններ ունեցող մարմինների կողմից: Շահագրգռվածությամբ գործարք կնքելու մասին որոշման կայացումը նպատակ է հետապնդում կանխարգելել շահագրգռված անձանց կողմից իրենց դիրքի չարաշահման հնարավոր փորձերը և արտահայտել այդպիսի գործարքների կայացմանն ուղղված իրավասու մարմինների համաձայնությունը: Շահագրգռվածությամբ գործարքներ կնքելու մասին որոշման կայացման ընթացակարգը ենթադրում է այդպիսի որոշում կայացնելու իրավասություն ունեցող մարմնի կողմից որոշման կայացում, որով նշված մարմինը լիազորում է ընկերության գործադիր մարմնին իր կողմից սահմանված պայմաններով գործարք կնքել մյուս կողմի հետ¹: Ընդ որում նման մարմին առաջին հերթին համարվում է տնտեսական ընկերության բարձրագույն մարմինը, իսկ օրենքով նախատեսված դեպքում՝ նաև ընկերության խորհուրդը:

Խոսելով առանց համապատասխան մարմինների որոշման տնտեսական ընկերությունների կողմից շահագրգռվածությամբ կնքվող գործարքների մասին՝ հարկ ենք համարում նախ անդրադառնալ առօրյա տնտեսական գործունեության շրջանակներում կնքվող շահագրգռվածությամբ գործարքների առանձնահատկություններին: Այսպես, «Սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի՝ շահագրգռվածությամբ գործարքների ինստիտուտը կարգավորող 47-րդ հոդվածը նախատեսում է նշված կատեգորիայի գործարքների առօրյա տնտեսական գործունեության շրջանակներում կնքելու հնարավորություն: Մասնավորապես, «Սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունների մասին» օրենքի 47-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ գործարքի կատարումը, որի կնքման մեջ առկա է շահագրգռվածություն, չի պահանջում նույն հոդվածի 2-րդ կետով նախատեսված ընդհանուր ժողովի որոշումն այն դեպքում, երբ գործարքը կատարվում է ընկերության և մյուս կողմի միջև առօրյա տնտեսական գործունեության շրջանակներում, որը տեղ է գտել մինչև այն պահը, որից սկսած գործարքը կատարելու մեջ շահագրգռված անձը ճանաչվում է այդպիսին՝ սույն հոդվածի 1-ին կետին համապատասխան (որոշումը չի պահանջվում մինչև հաջորդ ընդհանուր ժողովի անցկացման օրը):

Այլ կերպ ասած՝ «Սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունների մասին» օրենքի 47-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն, առօրյա տնտեսական գոր-

¹ St' u **Мордасов Е.В.** Общие и специальные основания недействительности сделок хозяйственных обществ. Дисс. канд. юр. наук, Москва, 2005, էջ 89:

ծունեության շրջանակներում կնքվող գործարքը կհամարվի այդպիսին, եթե այն կնքվել է անձի շահագրգռվածության առաջացման ու այդ շահագրգռվածության ճանաչման և հաջորդ ընդհանուր ժողովի անցկացման միջև ընկած ժամանակահատվածում:

Վերը նշված պայմաններից զոնե մեկի բացակայության դեպքում շահագրգռվածությամբ գործարքի կատարման համար անրաժեշտ կլինի համապատասխան մարմնի որոշումը: Նշենք, որ այս դրույթի իմաստով առօրյա տնտեսական գործունեության շրջանակներում կնքված գործարքները ոչ թե այլևս չեն համարվում շահագրգռվածությամբ գործարքներ, այլ միայն վերացնում են գործարքը կնքելուց առաջ դրա վերաբերյալ համապատասխան մարմնի կողմից որոշում կայացնելու անրաժեշտությունը¹ հնարավորություն ընձեռնելով դա անել հետագայում:

Առաջին հերթին ուշադրություն պետք է դարձնել այն հանգամանքին, որ օրենսդիրը սահմանում է, որ գործարքի կատարման մասին որոշում չի պահանջվում մինչև հաջորդ ընդհանուր ժողովի անցկացումը, այսինքն՝ խոսքը ոչ միայն տարեկան ժողովի, այլ նաև հնարավոր արտահերթ ժողովների մասին է: Հատկանշական է նաև այն, որ քննարկվելիք գործարքների վերաբերյալ օրենսդիրը սահմանում է, որ գործարքի կատարման մասին որոշում կարող է կայացնել միայն ընդհանուր ժողովը: Հարց է առաջանում, թե ինչու նախատեսված չէ, որ ընկերությունում խորհրդի ձևավորված լինելու դեպքում շահագրգռվածությամբ գործարքների կատարման մասին որոշման կայացման իրավասությունը կարող է կանոնադրությամբ հանձնվել խորհրդին, ինչպես դա արված է բաժնետիրական ընկերությունների դեպքում շահագրգռվածությամբ գործարքների պարագայում, ինչպես նաև խոշոր գործարքների դեպքում՝ թե՛ բաժնետիրական, թե՛ սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունների պարագայում: Մենք համակարծիք ենք այն քաղաքացիագետների հետ, որոնք կարծում են, որ նման տարբերակումը ոչնչով հիմնավորված չէ², ուստի կարծում ենք՝ «Սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունների մասին» օրենքի 47-րդ հոդվածով պետք է նախատեսել, որ ընկերությունում խորհուրդ ձևավորված լինելու դեպքում շահագրգռվածությամբ գործարքների կատարման մասին որոշման կայացման իրավասությունն ընկերության կանոնադրությամբ կարող է փոխանցվել ընկերության խորհրդին: Բացի դրանից, «Սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունների մասին» օրենքի 47-րդ հոդվածի ներքո անրաժեշտ է համապատասխան փոփոխություններով ներառել նաև «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» օրենքի 64-րդ հոդվածի 3-րդ և 5-րդ կետերը, որոնք կկարգավորեն խորհրդի կողմից որոշումների ընդունման կարգը:

Վերադառնալով առօրյա տնտեսական գործունեության շրջանակներում կնքվող շահագրգռվածությամբ գործարքներին՝ հարկ է նկատել, որ «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» օրենքում օրենսդիրը նման հնարավորություն չի նախատեսում: Փաստորեն, նույնիսկ եթե բաժնետիրական ընկերության կողմից նման օրինակ գործարքները նախկինում բազմիցս հաստատվել են ընկերության համապատասխան մարմինների կողմից և ընկերության համար պարբերական բնույթ են

¹ St' u **Габов А.В.** Сделки с заинтересованностью. Практика акционерных обществ // Акционер, М., 2004, էջ 268:

² St' u **Габов А.В.**, նշվ. աշխ., էջ 276, **Маковская А.А.** Крупные сделки и порядок их одобрения акционерным обществом // Хозяйство и право, 2003, № 5, էջ 78, **Телюкина М.В.** Комментарии к Федеральному Закону «Об акционерных обществах», <https://www.lawmix.ru/commlaw/1541> և այլն:

կրում, դրանք, միևնույնն է, առօրյա տնտեսական գործունեության շրջանակներում կնքվող համարվել չեն կարող, քանի որ օրենքը պարզապես չի թույլատրում:

Ա. Մակովսկայան կարծում է, որ այդպիսի մոտեցումը հիմնավորվում է նրանով, որ սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունները, որպես կանոն, ավելի փոքր կամ սակավ քանակությամբ մասնակիցներ ունեն, քան բաժնետիրական ընկերությունները: Այդ իսկ պատճառով, օրենսդիրը սահմանել է, որ սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունների դեպքում շահագրգռվածությամբ գործարքների կատարման համար անրաժեշտ է ժողովի որոշումը, միաժամանակ, հաշվի առնելով, որ ժողովների գումարումն այնքան էլ հեշտ գործընթաց չէ, նախատեսել է, որ առօրյա տնտեսական գործունեության շրջանակներում կնքվող շահագրգռվածությամբ գործարքների կատարման վերաբերյալ ժողովի որոշումը չի պահանջվում մինչև հաջորդ ընդհանուր ժողովի անցկացման օրը:

Բաժնետիրական ընկերությունների համար հաշվի է առնվել այն, որ ընդհանուր ժողովի գումարումը մի քանի անգամ ավելի բարդ կարող է լինել, քան սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունների դեպքում, իսկ խորհրդի նիստ հրավիրելը տրամաբանորեն այնքան էլ խնդրահարույց հարց չէ, բացի դրանից՝ ընկերության խորհուրդը մշտապես գործող մարմին է, իսկ ընկերության ժողովը՝ պարբերաբար: Ելնելով այս տրամաբանությունից՝ սահմանվել է, որ շահագրգռվածությամբ գործարքների կատարման մասին որոշման կայացման իրավասությունը պատկանում է խորհրդին, իսկ ժողովի իրավասությանն են թողնվել գործարքի առարկան կարևորող «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» օրենքի 64-րդ հոդվածի 3-րդ մասով նախատեսված որոշ գործարքներ¹:

Ելնելով Ա. Մակովսկայայի նշված տրամաբանությունից, մասնավորապես նկատի առնելով, որ խորհրդի նիստ գումարելը բարդ չէ, օրենսդիրը բաժնետիրական ընկերությունների համար չի սահմանում, որ վերջիններիս կողմից շահագրգռվածությամբ կնքվող գործարքները կարող են կնքվել առօրյա տնտեսական գործունեության շրջանակներում, որոնց համար չի պահանջվում համապատասխանաբար խորհրդի կամ ժողովի որոշումը: Այս դեպքում անհասկանալի է, թե ինչու օրենսդիրը չի առաջնորդվում նույն տրամաբանությամբ նաև խոշոր գործարքների պարագայում: Մասնավորապես, թե՛ բաժնետիրական, թե՛ սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունների կողմից կնքվող խոշոր գործարքների կատարման համար սահմանված է, որ չի պահանջվում համապատասխան մարմնի որոշումը, եթե խոշոր գործարքները կնքվում են առօրյա տնտեսական գործունեության շրջանակներում: Հաշվի առնելով նշված հանգամանքը՝ կարծում ենք, որ ՀՀ օրենսդիրը ոչ թե պարզապես չի առաջնորդվել նշված հեղինակի առաջարկած տրամաբանությամբ, այլ բաժնետիրական ընկերությունների կողմից կնքվող շահագրգռվածությամբ գործարքների մասով առօրյա տնտեսական գործունեության ինստիտուտի բացակայությունն ընդհանենը օրենսդրական բացթողում է:

Միևնույն ժամանակ, եթե առաջնորդվենք Ա. Մակովսկայայի առաջարկած դիրքորոշմամբ, անհասկանալի է մնում, թե ինչու օրենսդիրը «Սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունների մասին» օրենքում չի սահմանում, որ շահագրգռվածությամբ գործարքների կատարման մասին որոշումը ընկերության

¹ Նման տեսակետ է հայտնել Ա. Մակովսկայան: St`u **Маковская А.А.** Сделки с заинтересованностью и порядок их одобрения акционерным обществом. Центр деловой информации еженедельника «Экономика и жизнь», М., 2004, էջ 88-90:

խորհրդի ձևավորված լինելու դեպքում կայացնում է ընկերության խորհուրդը:

Համեմատության համար նշենք, որ ի տարբերություն «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի, ՌԴ-ի «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» օրենքի 83-րդ հոդվածի 5-րդ մասով սահմանվում է, որ ընդհանուր ժողովի որոշումը չի պահանջվում այն դեպքում, երբ շագրգռվածությամբ գործարքը կատարվում է ընկերության և մյուս կողմի միջև առօրյա տնտեսական գործունեության շրջանակներում, որը տեղ է գտել մինչև այն պահը, որից սկսած գործարքը կատարելու մեջ շահագրգռված անձը ճանաչվում է այդպիսին: Այս դեպքում նույնպես գործարքը կատարելու մասին որոշումը չի պահանջվում մինչև ընկերության հաջորդ ընդհանուր ժողովի կամ տնօրենների խորհրդի նիստի անցկացումը: Ինչ վերաբերում է ՌԴ-ի «Սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունների մասին» օրենքին, նշենք, որ այդ օրենքի 45-րդ հոդվածի 4-րդ մասը, ինչպես և «Սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքը չեն նախատեսում շահագրգռվածությամբ գործարքների կատարման մասին ընկերության խորհրդի կողմից որոշման կայացման հնարավորություն՝ այդ իրավասությունը թողնելով միայն ընդհանուր ժողովին: ՌԴ-ի «Սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունների մասին» օրենքի այս բացը դարձել է բազմաթիվ ռուս քաղաքացիագետների քննադատության առարկա¹:

Ելնելով վերոգրյալից՝ կարծում ենք, որ «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» օրենքի 64-րդ հոդվածի ներքո անրաժեշտ է ներառել նոր մաս, համաձայն որի՝ ընդհանուր ժողովի կամ խորհրդի որոշումը չի պահանջվում շահագրգռվածությամբ գործարքների կատարման համար, եթե գործարքը կատարվում է ընկերության և մյուս կողմի միջև առօրյա տնտեսական գործունեության շրջանակներում, որը տեղ է գտել մինչև այն պահը, որից սկսած գործարքը կատարելու մեջ շահագրգռված անձը ճանաչվում է այդպիսին՝ սույն օրենքի 62-րդ հոդվածին համապատասխան (որոշումը չի պահանջվում մինչև հաջորդ ընդհանուր ժողովի կամ խորհրդի նիստի անցկացման օրը):

Շահագրգռվածությամբ գործարքների կատարման մասին համապատասխան մարմնի որոշումների կայացումը չի պահանջվում նաև «Սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունների մասին» օրենքի 47-րդ հոդվածի 5-րդ մասով նախատեսված դեպքում, մասնավորապես, երբ ընկերությունը բաղկացած է մեկ մասնակցից, որն էլ իրականացնում է տվյալ ընկերության գործադիր մարմնի գործառույթները: Նման դրույթ է պարունակում նաև «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» օրենքը, որի 65-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն, եթե ընկերության՝ ձայնի իրավունք տվող բաժնետոմսերի սեփականատեր կամ անվանատեր է միայն մեկ անձ, ապա շահագրգռվածության առկայության դեպքում սույն գլխի պահանջները չեն կիրառվում:

Հաջորդիվ հարկ է նկատել, որ շահագրգռվածությամբ գործարքների կատարման մասին որոշումների կայացումը չի պահանջվում նաև «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» օրենքով սահմանված այլ դեպքերում: Այսպես, համաձայն «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» օրենքի՝ այն գործարքները, որոնց կատարման մեջ առկա է շահագրգռվածություն *a priori*, դասվում են շահագրգռվա-

¹ Տե՛ս **Габов А.В.**, նշվ. աշխ., էջ 276, **Маковская А.А.** Крупные сделки и порядок их одобрения акционерным обществом // Хозяйство и право, 2003, № 5, էջ 78, **Телюкина М.В.**, նշվ. աշխ. և այլն:

ծությամբ կնքված գործարքներին, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ, համաձայն 65-րդ հոդվածի 4-րդ մասի, ընկերության՝ ծայնի իրավունք տվող բաժնետոմսերի սեփականատեր կամ անվանատեր է միայն մեկ անձ, և երբ, համաձայն նույն օրենքի 65-րդ հոդվածի 3-րդ մասի, բոլոր բաժնետերերի կողմից իրականացվում է բաժնետոմսերի ձեռքբերման նախապատվության իրավունքը, կամ իրականացվում է բաժնետոմսերի փոխարկվող այլ արժեթղթերի փոխարկումը, կամ տեղաբաշխված բաժնետոմսերն ընկերության կողմից ձեռք բերելու դեպքում, եթե տվյալ տեսակի (դասի) բաժնետոմսերի բոլոր սեփականատերերն ունեն հավասար իրավունք՝ համասանորեն վաճառելու իրենց պատկանող տվյալ տեսակի (դասի) բաժնետոմսերը:

Ի տարբերություն «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի՝ «Սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքը սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունների համար, ելնելով վերջիններիս կազմակերպարավական առանձնահատկություններից, միայն մի դեպքում չի պահանջում շահագրգռվածությամբ գործարքների կատարման մասին համապատասխան մարմնի որոշում. երբ ընկերությունը բաղկացած է մեկ մասնակցից, որն էլ իրականացնում է տվյալ ընկերության գործադիր մարմնի գործառույթները: Համեմատության համար նշենք, որ նման իրավիճակ է նաև Ռուսաստանի Դաշնությունում: Այսպես, ի տարբերություն շահագրգռվածությամբ գործարքների վերաբերյալ «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի, ՌԴ-ի «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» օրենքը սահմանում է շահագրգռվածությամբ գործարքների կատարման ընդհանուր կանոնից բացառությունների ավելի լայն շրջանակ: Այսպես, համաձայն նշված օրենքի 81-րդ հոդվածի 2-րդ մասի, քննարկվելիք գործարքների կատարման կանոնները չեն կիրառվում նաև այն գործարքների նկատմամբ, որոնց կնքման մեջ շահագրգռված են ընկերության բոլոր բաժնետերերը¹:

Համեմատելով և վեր հանելով մեր ու ՌԴ օրենսդրություններում առկա տարբերությունները՝ ակամայից հարց է ծագում, արդյոք ճիշտ կինի դրանք ներառել նաև մեր օրենսդրության մեջ: Մասնավորապես, խոսքը նախևառաջ վերաբերում է այն դեպքերին, երբ գործարքի կնքման մեջ շահագրգռված են բոլոր բաժնետերերը: Կարծում ենք, որ նպատակահարմար կլինի այդ դրույթի ներառումը թե՛ «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքում, թե՛ «Սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքում, քանի որ հաշվի առնելով այն, որ օրենսդիրը չի պահանջում շահագրգռվածությամբ գործարքների կատարման կանոններին համապատասխան կնքել այն շահագրգռվածությամբ գործարքները, որոնք կնքվում են մեկ բաժնետեր (ծայնի իրավունք տվող բաժնետոմսերի սեփականատեր կամ անվանատեր) կամ մեկ մասնակցի ունեցող ընկերության կող-

¹ «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» օրենքի 68-րդ հոդվածի 12-րդ մասը սահմանում է, որ եթե ժողովի որոշումն ընդունվել է ընկերության՝ ծայնի իրավունք տվող բաժնետոմսերի բոլոր սեփականատերերի կամ անվանատերերի միաձայնությամբ, ապա սույն օրենքի 58-րդ հոդվածի 2-րդ կետով, 68-րդ հոդվածի 10-րդ կետով, 69-րդ հոդվածի 4-րդ կետով, 70-րդ հոդվածի 2-6-րդ կետերով, 71-րդ հոդվածով, 73-րդ հոդվածով, 74-րդ հոդվածի 1-ին կետի 2-4-րդ մասերով, 2-րդ կետով և 4-րդ կետի 1-ին մասով, 75-րդ հոդվածով և 79-81-րդ հոդվածներով սահմանված պահանջները չպահպանելը չի կարող հիմք հանդիսանալ այդ հիմքերով որոշումներն անվավեր ճանաչելու համար: Սակայն օրենսդիրը չի նշում շահագրգռվածությամբ գործարքների մասին, որոնք կարգավորվում են նույն օրենքի 62-ից 65-րդ հոդվածներով:

մից, որն էլ իրականացնում է ընկերության գործադիր մարմնի լիազորությունները, ինչը լիովին հիմնավոր է թվում, տրամաբանական կլինի չպահանջել շահագրգռվածությամբ գործարքների կատարման կանոններին համապատասխան կնքել նաև այն գործարքները, որոնցում շահագրգռված կլինեն բոլոր բաժնետերերը կամ բոլոր մասնակիցները: Ճիշտ է, թեև օրենսդիրը սահմանում է, որ սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունների դեպքում միակ մասնակիցը պետք է միաժամանակ հանդիսանա նաև գործադիր մարմնի ղեկավար, ինչն անհնար է մի քանի մասնակիցներ ունեցող ընկերությունում, այնուամենայնիվ, ելնելով այն տրամաբանությունից, որ ընկերության իրական «սեփականատերեր» ու շահառուներ հանդիսանում են բաժնետերերը կամ մասնակիցները, կարծում ենք, որ այս դեպքում դա կարելի է նպատակահարմար և տրամաբանական քայլ համարել:

Մեկ այլ հետաքրքիր հանգամանք է այն, որ թեև օրենքն այդ մասին լռում է, բայց շահագրգռվածությամբ գործարքների կատարման ընդհանուր կանոնից բացառություն պետք է համարել նաև հրապարակային օֆերտաները: Այսպես, եթե ընկերության կողմից արվում է առաջարկ, որից հետևում է առաջարկում նշված պայմաններով յուրաքանչյուր արձագանքողի հետ պայմանագիր կնքելու ընկերության կամքը¹ (Քաղ. օր. հոդված 453), ապա նման գործարքը ոչ մի կերպ չի կարող համարվել շահագրգռվածությամբ գործարք, եթե նույնիսկ գործարքի մյուս կողմում հանդես եկող կողմը անվերապահորեն համարվի համապատասխան հոդվածի իմաստով գործարքի կնքման մեջ շահագրգռվածություն ունեցող անձ:

Մեր տվյալ մոտեցումն հիմնավորվում է հետևյալ երկու հանգամանքներով:

Առաջին. հրապարակային առաջարկ անող կազմակերպությունը չի կարող նախօրոք ենթադրել, որ այդ գործարքը կկնքվի իրեն փոխկապակցած համարվող անձի հետ, կամ նույնիսկ եթե իմանա այդ մասին, միևնույնն է, օրենսդրական առումով անհնար է, որ ընկերությունը նախօրոք կամ գործարքը կնքելուց հետո որոշում կայացի շահագրգռվածությամբ գործարքի կատարման մասին (գործարքի կատարման մասին, այն կատարելուց հետո որոշման կայացման անհանարինությանը կանդրադառնանք հետագայում), բացի դրանից՝ նախօրոք որոշում կայացնելն անհնար է գործարքի մյուս կողմի անհայտ լինելու պատճառով, իսկ գործարքի մյուս կողմի հայտնի լինելու դեպքում, այսինքն՝ ակցեպտն ստանալուց հետո, նման որոշում կայացնելը կորցնում է իր նպատակային նշանակությունը, քանի որ ակցեպտը ստանալու պահից գործարքն արդեն համարվում է կնքված:

Երկրորդ. Քաղաքացիական օրենսգրքի 452-դր հոդվածը սահմանում է օֆերտայի անհետկանչելիությունը, ուստի եթե օֆերտա անելու հրավեր կատարած ընկերությունը ստանա մյուս կողմի առաջարկն ընունելու մասին պատասխանը (ակցեպտ), օֆերտա անող կազմակերպությունն իրավունք չունի այն հետ կանչելու, եթե նույնիսկ պարզվի, որ ակցեպտն ուղարկող կողմն օֆերտա անող ընկերությանը փոխկապակցված անձ է²: Հետևաբար, նման «շահագրգռվածությամբ» գործարքը ենթակա է կնքման՝ անկախ այն բանից, թե օֆերտա անող ընկերության ընդհանուր ժողովը կկայացնի գործարքի կատարման մասին որոշում, թե ոչ:

Ուստի կարծում ենք, որ «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» օրենքի 65-րդ հոդվածի 3-րդ մասում պետք է ավելացնել, որ շահագրգռվածության առկա-

¹ Տե՛ս **Илюшина М.Н.** Правовой режим сделок в коммерческом обороте и в обороте долей хозяйственных обществ: общее и особенное. Дисс. доктора юр. наук, Москва, 2012, էջ 81:

² Տե՛ս **Բարսեղյան Տ. Վ.**, Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական իրավունք, Առաջին մաս, «Տիգրան Մեծ» հրատ., Երևան, 2014, էջ 451:

յության դեպքում ընկերության գործարքների կնքման վերաբերյալ սույն գլխի պահանջները չեն կիրառվում նաև այն դեպքերում, եթե ընկերության և ընկերության կողմից կնքվող գործարքում շահագրգիռ համարվող ընկերությանը փոխկապակցված անձանց միջև կնքվող գործարքները հրապարակային գործարքներ են, այլ կերպ ասած՝ կնքվում են հրապարակային օֆերտայի հիման վրա (Քաղ. օր. հոդված 451): «Սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունների մասին» օրենքի 47-րդ հոդվածի 5-րդ մասում համապատասխանաբար հարկ է սահմանել, որ սույն հոդվածը չի կիրառվում, եթե ընկերության և ընկերության կողմից կնքվող գործարքում շահագրգիռ համարվող ընկերությանը փոխկապակցված անձանց միջև կնքվող գործարքները հրապարակային գործարքներ են (Քաղ. օր. հոդված 451):

Անփոփելիով վերը շարադրվածը՝ կարծում ենք, որ թե՛ «Քաժնետիրական ընկերությունների մասին», թե՛ «Սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքներում հարկ է իրավական կարգավորման ենթարկել նաև սույն հոդվածի շրջանակներում քննարկված այն իրավիճակները, երբ շահագրգռվածությամբ գործարքները կարող են կնքվել առանց տնտեսական ընկերության համապատասխան մարմնի որոշման: Ընդ որում, առավել նպատակահարմար ենք համարում նման դեպքերի թվին դասել նաև այն գործարքները, որոնցում առկա է ըկերության բոլոր մասնակիցների շահագրգռվածությունը, ինչպես նաև այն գործարքները, որոնք կնքվում են հրապարակային օֆերտայի հիման վրա, իսկ առօրյա տնտեսական գործունեության շրջանակներում կնքվող շահագրգռվածությամբ գործարքների մասով, կարծում ենք, որ տվյալ ինստիտուտը հարկ է կիրառել նաև քաժնետիրական ընկերությունների դեպքում:

ЗАКЛЮЧЕНИЕ ХОЗЯЙСТВЕННЫМИ ОБЩЕСТВАМИ СДЕЛОК С ЗАИНТЕРЕСОВАННОСТЬЮ, НЕ ТРЕБУЮЩИХ РЕШЕНИЯ СООТВЕТСТВУЮЩИХ ОРГАНОВ

Гурген Мегрян

Аспирант кафедры гражданского права ЕГУ

В статье рассматриваются не предусмотренные законом случаи заключения хозяйственными обществами сделок с заинтересованностью, в рамках которых не требуется решение соответствующего органа на их совершение.

На основе проведенного анализа аргументируется необходимость совершенствования Закона РА «Об акционерных обществах», в частности внедрения в него норм, регулирующих совершение и порядок принятия решений о сделках с заинтересованностью в рамках обычной хозяйственной деятельности.

Высказывается и обосновывается точка зрения о том, что в число сделок с заинтересованностью, не требующих решения на их совершение, следует относить сделки, заключаемые на основе публичной оферты хозяйственного общества, а также сделки, в совершении которых заинтересованы все акционеры (участники) общества.

В рамках статьи представлены некоторые предложения, направленные на усовершенствование института сделок с заинтересованностью в законодательстве Республики Армения.

BUSINESS COMPANIES' INTERESTED PARTY TRANSACTIONS MAKING WITHOUT PRIOR CONSENT OF THE APPROPRIATE BODY

Gurgen Meghryan

PhD Student of the YSU Chair of Theory of State and Law

The present article scrutinizes the cases of making interested party transactions by business companies not prescribed by law, for which prior consent of the appropriate body is not required.

Based on the conducted analysis a position is substantiated to improve the Law of RA "On Stock Companies", specifically in terms of establishing norms to regulate the procedure of decision-making on interested party transactions within the ordinary course of business.

Author elaborates a thesis that the list of transactions not requiring prior consent should include also those made based on public offer by business company as well as transactions corresponding to the interests of all stockholders (participants).

The article draws up specific suggestions aimed at improvement of the institution of interested party transactions within the legislation of RA.

Բանալի բառեր – շահագրգռվածությամբ գործարքներ, տնտեսական ընկերություն, բաժնետիրական ընկերություն, սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն, փոխկապակցված անձ, ընկերության ժողով, խորհուրդ, արտոյա տնտեսական գործունեություն, հրապարակային օֆերտա

Ключевые слова – сделки с заинтересованностью, хозяйственное общество, акционерное общество, общество с ограниченной ответственностью, аффилированные лица, общее собрание акционеров, совет директоров, обычная хозяйственная деятельность, публичная оферта

Key words – Interested party transactions, transactions at interest, business companies, joint-stock corporation, stock corporation, limited liability company, affiliated person, stockholders meeting, committee of directors, council, ordinary course of business, public offer